

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА УНИОН У БЕОГРАДУ

Извештај комисије за оцену и одбрану

докторске дисертације кандидата

Гојка Павловића, под насловом

„Безбедносна функција државе и заштита људских права“

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације Гојка Павловића, под насловом „Безбедносна функција државе и заштита људских права“, именована одлуком Сената Универзитета Унион од 07. септембра 2015. године, у саставу проф. емеритус др Момчило Грубач, проф. др Душан Врањанац и проф. др Богољуб Милосављевић, пошто је прегледала докторску дисертацију, подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Докторска дисертација Гојка Павловића, под насловом „Безбедносна функција државе и заштита људских права“, израђена је на укупно 355 страна и има следеће делове: I. Уводни методолошки део (стр. 1-11); II. Безбедност (стр. 12-63); III. Држава, њене функције и органи (стр. 64-125); IV. Људска права и њихова заштита (стр. 126-160); V. Корелација безбедности и људских права (стр. 161-220); VI. Основне одговорности и овлашћења органа безбедности у односу на људска права (стр. 221-277); VII. Надзор и контрола органа безбедности као механизам заштите људских права (стр. 278-320); VIII. Закључци (стр. 321-323); и IX. Литература и коришћени правни извори (стр. 324-355).

а) Уводни део дисертације садржи одређење проблема, предмета, циља и метода истраживања. Поред тога, аутор у овом делу указује на актуелност предмета, изворе, подручје, оквир и стање истраживања, а затим укратко излаже круг питања којима се бави у наредним поглављима и указује на научну оправданост дисертације и практичну применљивост њених резултата. Овај део у пуној мери оправдава карактер уводног поглавља и на прегледан и јасан начин уводи читаоца у проблематику истраживања.

б) У другом делу рада аутор излаже појам и развој идеје безбедности, остваривање безбедности и савремене теоријске нивое анализе унутрашње безбедности. После етимолошких напомена о значењу израза „безбедност“, даје се претходно одређење општег и правног појма безбедности и анализира садржина тог појма. Развој идеје безбедности праћен је од првих поимања тог појма, преко државоцентричних, па до модерних концепција о безбедности у чијем се средишту налази појединац и вредности које њему припадају, а које модерни правни пореци штите. У одељку о остваривању безбедности, аутор излаже појмове стратегије, политике и система безбедности и, као студију случаја, детаљније обрађује Стратегију безбедности Европске уније. Као додатак томе, проблематизовано је питање државног монопола на пружање безбедности и указано на развој и улогу тзв. приватног сектора безбедности. Савремени теоријски нивои анализе унутрашње безбедности баве се одређењима

индивидуалне и националне безбедности. Одређење појма безбедности је изведено према правном и политиколошком мерилу, на начин који је углавном уобичајен у домаћој и упоредној литератури. У том погледу се аутору не може упутити нека посебна замерка, јер се мора имати у виду чињеница да је појам безбедности један од оних око којих постоје знатна неслагања и размимоилажења у теорији. Оно што се аутору мора признати, то је да се из овог дела рада може стећи јасна и поуздана представа о настанку и еволуцији схватања о безбедности.

в) Трећи део рада има за предмет краћу анализу државе, њених функција и органа, с тим што је, после општијих напомена, анализа усмерена на развој функције безбедности у Енглеској и Француској, а затим на саме оружане и друге државне органе који остварују безбедност. Избор наведене две земље је логичан, јер су оне земље у чијој су пракси током историјског развоја обликована два основна модела организационо-функционалног приступа безбедности. Та два модела (тзв. англосаксонски и континентални модел) организације и функција полиције и других безбедносних органа су модели који су послужили као узор већини других земаља приликом формирања својих безбедносних органа. Преостали део овог поглавља обрађује улоге и организацију главних безбедносних органа (војске, полиције и служби безбедности), а затим и осталих државних органа који су овлашћени да примењују одређена полицијска овлашћења ради остваривања безбедности. Из овог дела дисертације издваја се по квалитету приказ развоја функција безбедносних субјеката у Енглеској и Француској, који је дат на темељу солидне и богате литературе.

г) У наредном делу дисертације аутор је сажето приказао порекло и еволуцију идеје о људским правима, дао њихов појам и класификацију и, затим, изложио начела на којима се темеље људска права и механизме за њихову заштиту. Овај део има за сврху да пружи основу за централни проблем истраживања – за разматрање односа између захтева за пружањем безбедности и захтева за поштовањем људских права. Између та два захтева, као што је у наредним деловима рада показано, могу постојати тензије, чије превазилажење и јесте један од централних проблема сваког демократског друштва. И за овај део рада се може констатовати да је квалитетно написан, односно да пружа јасну и прегледну слику анализираних проблематике, и то на релативно малом броју страна, али на основу веома солидног увида у научне изворе и одговарајуће међународне и домаће документе о људским правима.

д) Пети део дисертације обухвата готово 60 страница текста, најобимнији је и посвећен је анализи односа између безбедности и људских права. Аутор је правилно уочио три основна аспекта тог односа и око њих градио своју анализу: (1) поштовање људских права од стране безбедносних органа, (2) безбедносну заштиту људских права и (3) посезања безбедносних органа у људска права. Први одељак анализира поштовање људских права од стране безбедносних органа и у оквиру њега су размотрена питања, односно начела законитости и сразмерности у поступању безбедносних органа, етичности у поступања и недискриминације и непристрасности. Избор ових начела је правилан, јер се управо у захтевима за њиховим поштовањем, и такође у случајевима одступања од њих, огледа суштина односа безбедносних органа према људским правима. У наредном одељку обрађена су питања безбедносне заштите права на живот, заштите приватне сфере и слобода појединаца и заштите посебно осетљивих група становништва. Трећи одељак издваја као три важна облика посезања у људска права ограничења појединих права, привремена одступања од права и забрану тортуре.

ђ) И наредни, шести део дисертације је по свом карактеру централни. У оквиру овог дела, анализирани су основне одговорности и овлашћења безбедносних органа у односу на људска права, и то у оквиру одељака о употреби средстава принуде, хапшењу и притварању лица и спровођењу истрага. Ова три подручја, односно скупа полицијских овлашћења и овлашћења појединих других безбедносних органа, и представљају она поља рада безбедносних органа на којима се најчешће догађају кршења људских права. По природи ствари, анализа је у овом делу дисертације утемељена на анализи одговарајућих међународних докумената и законских прописа који регулишу употребу средстава принуде, хапшење и притварање лица, као и улогу полиције и других безбедносних органа у спровођењу кривичних истрага. Поред тога, коришћена је и односна пракса Европског суда за људска права. У мањој мери се указује на праксу и случајеве кршења људских права, што би овај део рада учинило солиднијим.

е) У седмом делу дисертације истражени су надзор и контрола органа безбедности као механизам заштите људских права. Аутор је најпре одредио појам контрола и надзора, а затим се бавио главним облицима спољне контроле над радом безбедносних органа. Контролу и надзор је посматрао као механизме за заштиту људских права, што они у својој суштини свакако и јесу. Као облике контроле и надзора обрадио је парламентарну контролу, контролу од стране органа извршне власти и судски надзор, као и остале облике спољне контроле (од стране независних државних органа и недржавних тела, односно средстава утицаја). Такође су краће обрађени облици унутрашњег надзора и контроле.

ж) У Закључцима аутор је сумирао основне налазе свог истраживања и формулисао један број препорука за ефикасније и квалитетније остваривање безбедносне функције државе уз доследније поштовање људских права.

з) У попису литературе аутор је навео коришћене књиге, уџбенике, монографије и зборнике, научне и стручне радове мањег обима (преко 200 наслова). Поред тога, коришћени су резултати истраживања, студија, анализа и извештаја, међународни уговорни и други документи, стратегије, кодекси, закони и други прописи. Попис литературе и документа обухвата домаће и иностране библиографске јединице и адресе електронских извора. У целини, коришћена је актуелна научна и стручна литература ужег и ширег тематског обухвата, што је извесно допринело квалитету ове дисертације.

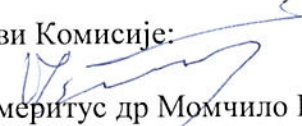
2. Докторска дисертација Гојка Павловића „Безбедносна функција државе и заштита људских права“ представља рад у коме је постављени проблем квалитетно и целовито истражен са теоријскоправног, упоредноправног и емпиријског становишта. Рад се одликује добром научном утемељеношћу, квалитетним и јасним закључивањем и једноставним стилем. Аргументовање ставова који се изводе је веома добро, о чему сведоче и преко хиљаду фуснота, у којима се наводе законски и научно-стручни извори. Сматрамо да је домаћа правна наука овом дисертацијом добила вредан допринос, који свакако има и своје практичне вредности.

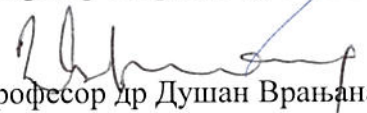
3. На основу описа и оцене дисертација Гојка Павловића „Безбедносна функција државе и заштита људских права“, Комисија је закључила да су испуњени услови за

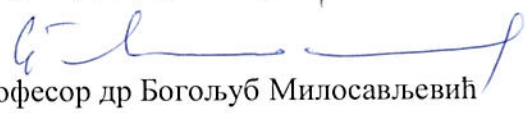
одбрану ове дисертације на Правном факултету Универзитета Унион, па предлаже да се овај извештај и дисертација ставе на увид јавности и одреди датум јавне одбране.

Београд, 24. септембр 2015.

Чланови Комисије:

Професор емеритус др Момчило Грубач

Професор др Душан Врањанац

Професор др Богољуб Милосављевић